

Жырыкада А.А.,
выкладчык

СУЧАСНАЯ АДУКАЦЫЯ - НОВЫЯ МЕТАДЫ НАВУЧАННЯ

У апошніз гады ў нашай рэспубліцы ўзрасла цікавасць да новых канцэпцый адукацыі. Сярод іх асабліваю цікавасць уяўляе канцэпцыя мадэліравання прафесійнай дзейнасці пры навучанні ў ВНУ.

Традыцыйныя метады арганізацыі вучэбнага працэсу ў вышэйшых навучальных установах у многіх сваіх аспектах уступаюць у супярэчнасць з патрабаваннямі, прад'яўляемымі да выпускнікоў як у тэарэтычнай, так і практычнай частцы падрыхтоўкі маладога спецыяліста. Асноўныя складанасці выкліканы падзелам, часам штучным, прафесійных ведаў па розных дысцыплінах і існуючымі метадамі кантролю якасці навучання ў выглядзе экзаменаў, залікаў і іншых відаў работы, якія арыентуюць студэнта на атрыманне неабходных заліковых балаў, а не на глыбокае пазнанне тэарэтычнага матэрыялу і прымяненне яго пры рашэнні прафесійных задач.

Пераадолець гэтыя недахопы павінна дапамагчы новая форма навучання па аснове імітацыйнай мадэлі. Сэнсам яе з'яўляецца стварэнне ў рамках існуючай структуры такога асяроддзя, якое б імітавала прагназуемую прафесійную дзейнасць студэнта. Такая мадэль павінна адпавядаць шэрагу патрабаванняў: па-першае, даваць арыенціроўкі, якія з'яўляюцца асновай равілія здольнасці да адбору, сінтэзу неабходнай інфармацыі; па-другое - забяспечваць эфектыўнасць засваення прыемаў і метадаў праходжання ўсіх званняў прафесійнай дзейнасці, ад ідэі да яе рэалізацыі; і апошняе - фарміраваць установаўкі, што павінны быць асновай будучых асабіста-грамадскіх адносін, якія спадарожнічаюць эфектыўнай рэалізацыі прафесійных мэт.

Такая мадэль з'яўляецца сродкам дасягнення галоўнай мэты навучання - падрыхтоўкі спецыяліста, які мае неабходныя прафесійныя здольнасці. Аднак гэты сродак будзе эфектыўны толькі тады, калі ён будзе абапірацца на ламініруючыя патрэбы асобы студэнта, а яны будуць неаднолькавымі на розных ступенях навучання.

Сутнасць імітацыйнай мадэлі заключаецца ў стварэнні для студэнта вучэбнага аналага прагназуемай прафесійнай дзейнасці, што дазваляў бы пазнацца з асаблівасцямі прывесены, метады вытворчай дзейнасці з паступовым ускладненнем задач пры адпаведнай узаемазвязці засваення дысцыплін. Для вырашэння гэтай задачы неабходна стварэнне студэнцкіх творчых лабараторый, дзе студэнты будуць асвойваць усе віды практычнай дзейнасці, якія з'яўляюцца

агрыбутаі рэальных грамадскіх адносін, займаюцца навукова-даследчай дзейнасцю. Такі падыход да навучання развівае ў значнай меры прадукцыйны характар дзейнасці, што ў многа разоў дэзольць павысіць эфектыўнасць працэсу падрыхтоўкі спецыялістаў. Але арганізацыя навучання па гэтай мадэлі будзе паспяховай тады, калі працэс індывідуальнай падрыхтоўкі арганізуе адзін выкладчык і ён жа нясе адказнасць за якасць навучання. Выкладчык павінен быць спецыялістам шырокага профілю, разумець сутнасць ўзаемадзеяння паміж дысцыплінамі і яго значэнне для прафесійнай падрыхтоўкі. Мадэль патрабуе таксама псіхалагічнага забеспячэння, а гэта значыць, і адпаведнай кваліфікацыі выкладчыка.

Такім чынам, імітацыйная мадэль навучання - адна з перспектывных канцэпцый арганізацыі адукацыйнага працэсу.

Яноўскі М.З.,
дацэнт

МАГЧЫМАСЦІ МАСТАЦКА-ТВОРЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ У ФАРМІРАВАННІ НЕКАТОРЫХ ПРАФЕСІЙНА ВАЖНЫХ ЯКАСЦЕЙ АСОБЫ

Адной з актуальных праблем прыкладной псіхалогіі навучання ўяўляюцца вывучэнне і разуменне заканамернасцей, механізмаў прафесійна важных уманняў, навыкаў, сінтэтычных якасцей у будучых спецыялістаў у розных відах дзейнасці, у тым ліку педагагічнай. Неабходны іх набор, як правіла, фарміруюцца і назіпазваюцца шляхам спецыяльнай выпрацоўкі ў адпаведнасці з мэтамі і патрабаваннямі канкрэтнай дзейнасці. Аднак у рэальнай практыцы нярэдка гэтыя прафесійна важныя якасці могуць быць сфарміраваны не шляхам практыкаванняў, паўтараў, спецыяльнай мэтанакіраванай працай па іх фарміраванню і развіццю, а шляхам «запазычання» іх з іншых, раней назіпажаных навыкаў і ўменняў, зместу дзейнасці, якія чалавек рэалізоўваў па-за рамкамі асноўнай асабіста прафесійнай актыўнасці. Назіпажанне такога фонду аперацый, дзеянняў, навыкаў адбываецца часцей латэнтна, несвядомым і міжвольным характарам актыўнасці асобы. Гэтыя аперацыі, дзеянні, навыкі могуць быць выкарыстаны і ўключаны ў іншыя віды дзейнасці, забяспечваючы павышэнне іх прадукцыйнасці, якасці, аптымізацыю працяжання і эфектыўнасць у цэлым.

Псіхалагічную прыроду і сутнасць указанай з'явы можна назваць «механізмам станоўчага пераносу», пад якім разумеюць станоўчы ўплыў высока аўтаматызаваных дзеянняў, аперацый, навыкаў, склаўшыхся ў выніку навучання і